

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@nouryon.com>
Verzonden: maandag 10 december 2018 13:50
Aan: 10.2.e@ecorys.com
CC: 10.2.e@shell.com; 10.2.e 10.2.e
10.2.e
Onderwerp: Wederkerigheid overheid
Bijlagen: Wederkerigheid van de overheid v1.docx

Dag 10.2.e

Vanochtend hadden we het over wederkerigheid vanuit de overheid. Hierbij een document met een overzicht van zaken rondom beleidsinstrumenten waarvoor het voor de industrie helder is dat de overheid zaken goed regelt. Het overzicht is niet uitputtend.

Groet, 10.2.e

Wederkerigheid van de overheid bij beleidsinstrumenten

Voor een soepele implementatie van de beleidsinstrumenten is het nodig dat tal van zaken goed zijn geregeld. Hieronder een niet uitputtende lijst.

In deze opsomming is nog niet ingegaan op infrastructuur-issues en bijvoorbeeld regiezaken die sectoroverstijgend zijn en waarvoor er ook een taak ligt bij de overheid.

Randvoorwaarden voor tendermechanisme

- In werking tredend begin 2020. Dus goedkeuring van EC.
- Passend bij de specifieke heterogene situaties van bedrijven en verschillen in referentie
- Helder en tijdig format
- Heldere criteria en beoordelingsproces
- Vasthouden aan uitgangspunt van kosteneffectiviteit/technologie-neutraliteit in eerste jaren en helderheid wanneer er schotten komen (minimum aandeel voor opties)
- Realistische prijspaden gas, elektriciteit etc waar afweging tegen wordt gemaakt
- Consultatie van de markt tijdens proces (vergelijkbaar met hoe dat bij SDE+ gaat)
- Voorlichtingsbijeenkomsten in de regio
- Duidelijke koppeling met CO2-reductieplannen (wanneer je mee mag doen)
- Mogelijkheden biedend voor ketenprojecten
- Flexibiliteit in de tijd biedend zodat het aansluit op proces bij bedrijven van interne goedkeuring, bouwvoorbereiding en bouw
- Benodigde energie-infrastructuur op tijd gereed
- Mogelijkheden biedend voor innovatieve projecten (zoals demo's groene waterstof en chemie uit afval/offgases)
- Helderheid hoe wordt omgegaan met verschillende soorten scope 2 en 3 projecten
- Helderheid over bepalen van de CO2-reductie
- Zowel kansen biedend voor grote als voor kleine bedrijven

Randvoorwaarden voor convenant

- Op tijd in werking tredend
- Helder en tijdig format CO2-reductieplannen
- Heldere criteria en beoordelingsproces (evt. eisen aan afschrijvingstermijn, CO2 prijs, ROI etc – neem aan dat je dit bedoelt?)
- Voortborduren op de EEP's, helderheid wanneer switch van Energiebesparing naar CO2 reductie optreedt en dan een eenduidige overschakeling, dus niet energiebesparing doelen en CO2 doelen naast elkaar
- Duidelijk koppeling met tendermechanisme
- Borging vertrouwelijkheid (naar buitenwereld maar ook intern tussen afdeling die plannen beoordeelt en afdeling die tendergelden toewijst)
- Arbitragemogelijkheid
- Stroomlijnen RVO info en PBL
- Regels rond hoe projecten die in vroeg stadium getenderd zijn nog aangepast kunnen worden (zowel qua scope als qua kosten)
- Vrijstelling van CO2-heffing
- Compensatie van indirecte kosten ETS

Randvoorwaarden heffing

- Duidelijkheid voor wie het geldt en voor wie niet (wanneer vrijstelling)
- Aansluiting op de CO2-reductieplan
- Helderheid over grondslag en niveau van de eventuele heffing
- Timeline
- Eventueel differentiatie van heffing op basis van carbon leakage factor oid

Instrumenten voor 2019 (dat is een tiende van de periode tot 2030)

- Wat voor stimuleringsregelingen zijn er in 2019?

Algemeen:

- Geen herziening (klimaat gerelateerde) belastingen buiten klimaatakkoord om die het LPF significant aantasten
- EZK is het aanspreekpunt namens het rijk voor beleid en RVO voor de convenanten. Zij zorgen er achter de schermen voor dat andere overheidsinstanties zoals VNG/IPO en MinFin aangesloten zijn en blijven, en niet apart naar voren treden.

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@nouryon.com>
Verzonden: zondag 16 december 2018 21:31
Aan: 10.2.e 10.2.e@ecorys.com; 10.2.e
CC: 10.2.e@shell.com; 10.2.e
Onderwerp: Commentaar bij uitvoeringstoets RVO en verdeling ODE
Bijlagen: Commentaar bij uitvoeringstoets RVO en verdeling ODE.docx

Goedenavond 10.2.e 10.2.e en 10.2.e

Hierbij een paar met 10.2.e opgestelde commentaren bij het document over uitvoeringstoets van RVO en tevens een paar overwegingen over de verdeling van de ODE.

Succes morgen met de laatste loodjes.

Groet, 10.2.e

Uitvoeringstoets RVO

Belangrijkste commentaar:

1. De tijd tot 2030 is kort voor de verwezenlijking van de klimaatdoelen. Daarom is het van belang dat bij openstelling van de verbrede SDE+ de industrie meteen aan de slag kan. Op p5 onder 'haalbare plannen' staat dat de plannen pas begin 2020 getoetst kunnen worden. Dit is te laat. Ons voorstel is om in het eerste jaar coulant om te gaan met de plannen en bedrijven meteen in staat te stellen om in de eerste SDE+ ronde mee te doen teneinde de energietransitie van de industrie niet onnodig te vertragen.
2. H7. "Doelstelling vaststellen aan de hand van de aangereikte gegevens over benchmarks en reductiefactor". Stelt RVO een doelstelling per bedrijf vast? Hoe dan? Is dat met de maatregelen tot x euro/tCO₂?
3. H7. Er ontbreekt een toetsing op de benodigde randvoorwaarden (zoals infrastructuur) voor de uitvoering van de CO₂-reductieplannen. Dat moet worden toegevoegd.
4. H8. De reductie-opgave van de industrie is *indicatief*. Dit toevoegen.

Verdeling ODE

Slechts een deel van de broeikasgasuitstoot uit de industrie wordt volgens het concept Klimaatakkoord geconfronteerd met een opslag. Er valt te bezien of een eerlijker verdeling moet worden gekozen.

De industrie, inclusief de raffinaderijen, cokesfabrieken, AVI's en olie- en gaswinning was in 2015 goed voor een uitstoot van 55 Mton CO₂ equivalenten. Vanuit het "vervuiler betaald" principe wordt de industrie aangeslagen om middelen op te brengen voor de verbrede SDE+. Die middelen zullen voor een belangrijk deel worden opgebracht uit de ODE van de zware industrie via een opslag over het gas- en elektriciteitsgebruik. De sectoren die de opslag opbrengen zijn goed voor ruwweg 35 Mton van die 55 Mton. De overige 20 Mton (waar de AVI's (3 Mton), de olie- en gaswinning (2 Mton) onder vallen, het olie- en kolengebruik van de industrie en de raffinaderijen en de niet-CO₂ broeikasgassen (8 Mton)) draagt niet bij aan de ODE. Gevraagd wordt om te bezien hoe de ODE vanuit de industrie meer evenredig met de broeikasgasuitstoot kan worden geheven.

Overigens support voor het principe dat je als industrie opbrengt, maar niets als alternatief voor sectorborging.

Knowledge grows

Sluiskil, 27 augustus 2019

Geachte heer Vijselaar, beste Focco,

Met belangstelling heeft Yara kennisgenomen van de ter consultatie aangeboden SDE++ regeling die een belangrijke motor moet gaan worden om decarbonisatie van Nederland te versnellen. Onze reactie op de consultatie hebben we gestuurd aan PBL, maar we vragen graag ook uw aandacht voor ons bedrijf en onze rol in de transitie naar decarbonisatie.

Yara onderschrijft de urgentie om de klimaatproblematiek hoog op de agenda te plaatsen. De klimaatverandering die volop gaande is, heeft verregaande gevolgen voor het leven op deze aarde en de inrichting en stabiliteit van onze maatschappij. Niet in de laatste plaats voor de agrofood sector, waarin Yara als leverancier van nutriënten een belangrijke partner is. Yara heeft sinds 1990 haar broeikasgasemissies reeds met 55% verlaagd, terwijl de productie fors groeide. Een prestatie waarop we als concern met Noorse roots trots zijn, maar die tegelijk niet meer is dan een inspiratie om de uiteindelijke doelen zoals in Parijs afgesproken te bereiken.

De SDE++ regeling die de Nederlandse overheid momenteel uitwerkt is voor het behalen van de klimaatdoelen cruciaal. Immers bedrijven zoals Yara, die op een internationale open markt opereren hebben steun van de overheid nodig om de onrendabele top in dergelijke business cases weg te nemen, werkgelegenheid en investeringen te borgen, carbon leakage te voorkomen en grootschalige uitrol van nieuwe technologie mogelijk te maken.

Wij vragen specifiek uw aandacht voor een aantal onderwerpen, te weten:

1. De productie van groene waterstof ziet Yara als zeer kansrijke route. Sterker, tot 1991 bedreef Yara een productielocatie in Glomfjord waar grootschalig groene waterstof werd gemaakt (150MW) en ook vandaag de dag zet Yara in op pilots, o.a. recent in Australië en Noorwegen. Als grootste waterstofproducent in Nederland (330kton) en ook nog eens gevestigd in de regio Zeeland waar de helft van de nationale waterstofproductie binnen een cirkel van 20 kilometer wordt gemaakt, is onze fabriek in Sluiskil een ideale locatie om een begin te maken met grootschalige uitrol van de productie van groene waterstof. Voldoende budget en de juiste randvoorwaarden in de SDE++ regeling die u momenteel ontwerpt biedt de mogelijkheid om als Nederland koploper te worden op het gebied van grootschalige groene waterstofproductie. Het feit dat PBL in haar advies over de SDE++ regeling rekent met een gemiddelde CO₂ footprint van het centrale elektriciteitsnet in 2030 leidt ertoe dat de CO₂ reductie in geval van groene waterstof negatief uitvalt en zelfs hoger is dan de huidige fossiel gebaseerde waterstofproductie met SMR technologie. Dit mag wat ons betreft geen reden zijn om daarmee groene waterstof uit te sluiten als categorie binnen de SDE++ regeling. Sterker, daarmee komt het nationale reductiedoel op termijn juist verder van ons vandaan te staan. De elektriciteitsbehoefte voor groene waterstof kan

juist een enabler zijn voor CO₂ arme E-productie en kan Nederland koploper maken. Wij pleiten er dan ook voor dat groene waterstof een belangrijke bouwsteen in de SDE++ regeling wordt. Eventueel zou rekening gehouden kunnen worden met het aandeel CO₂ arme cq. duurzame energie dat hiervoor wordt ingenomen. Dit kan bijvoorbeeld op basis van GVO's. Graag treden wij met u in overleg om onze plannen toe te lichten en samen van gedachten te wisselen over het realiseren van grootschalige groene waterstofproductie in Sluiskil.

2. Op korte termijn is CCS een optie waaraan Yara Sluiskil kan bijdragen. Van de totaal ca. 2,1Mt zuivere CO₂ die bij onze processen vrijkomt gebruiken we momenteel 1,4Mt intern voor het maken van eindproducten (CCU) zoals ureum, levering aan de (voedingsmiddelen)industrie en naastgelegen glastuinbouw (WarmCO₂) via een pijpleiding. We betreuren het overigens dat daarover in het PBL advies met geen woord gerept wordt, terwijl andere regio's of bedrijven wel expliciet genoemd worden.terwijl Yara Sluiskil als sinds 1958 CCU toepast. Naast de directe levering via een pijpleiding beschikken we ook over een verlaadstation voor trucks en een faciliteit voor CO₂-scheepsbelading via onze kade. De resterende ca. 0,7Mt zuivere CO₂ zouden we voor 2021 kunnen aanleveren voor CCS, mits de infrastructuur voor afvoer naar lege gasvelden aanwezig is, of per schip kunnen aanbieden. Naast het feit dat Yara niet genoemd wordt in de beleidsdocumenten als bedrijf dat nu reeds CO₂ afvangt en valoriseert en dus een belangrijke stepping stone kan zijn om vanuit de regio Zeeland op korte termijn CCS mogelijk te maken, vinden we het onbegrijpelijk dat in de basisbedragen blijkbaar wordt uitgegaan van een OPEX-fee voor transport en opslag van CO₂ (maar ook restwarmte) waarbij wordt uitgegaan van slechts 5 kilometer benodigde leiding. Dit plaatst bepaalde regio's die verder van een opslaglocatie (of warmtevragers) vandaan liggen op aanzienlijke achterstand in de SDE++ tendering die gebaseerd is op concurrerende projecten. Wij vragen u meer rekening te houden met deze ruimtelijke component om geen regio's bij voorbaat uit te sluiten. Een voorwaarde is toch dat de overheid de infrastructuur die nodig is om deze ingrijpende transitie te realiseren op een niet discriminerende wijze regelt en borgt voor ieder bedrijf in Nederland.
3. Tenslotte merken we op dat de SDE++ regeling vanwege de focus op een beperkt aantal technologieën (wat we op zichzelf ondersteunen) tegelijkertijd een aantal kansrijke CO₂ reductieopties op korte termijn uitsluit van financiële steun. Wij denken hierbij aan projecten op gebied van energie-efficiency verbetering met CO₂ reductie als gevolg, de implementatie van 2nd generation De-N₂O catalyst op onze salpeterzuurfabrieken en uitbreiding van samenwerkingsprojecten, zoals fase II van de regionale waterstofsymbiose tussen Dow en Yara. Weliswaar wordt aangegeven dat in 2021 mogelijk nieuwe categorieën worden toegevoegd, maar als Yara hebben we in ons CO₂ reductieplan een aantal projecten geïdentificeerd die op korte termijn een interessante bijdrage kunnen leveren aan de nationale reductiedoelen, maar waarbij wel sprake is van een onrendabele top, of specifieke randvoorwaarden nodig zijn. Ook deze projecten zouden we graag toelichten in een persoonlijk gesprek om samen te bezien welke (financiële) ondersteuning de overheid kan bieden om deze specifieke projecten spoedig te realiseren.

Graag maken wij een afspraak met u om onze plannen toe te lichten en daarbij samen nadere afspraken te maken hoe deze te realiseren zijn binnen afzienbare termijn.

ational ASA, Business Unit Decarbonize Yara,

10.2.e

Van: 10.2.e @shell.com
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Steun klimaatakkoord
Datum: donderdag 12 september 2019 14:32:11
Bijlagen: [Shell Nederland klimaatakkoordbrief.pdf](#)

Beste 10.2.e

Vanmiddag heeft 10.2.e een brief aan 10.2.e aangeboden, waarmee ze namens Shell Nederland steun heeft uitgesproken voor het Nederlandse klimaatakkoord.

Nederland heeft een belangrijke mijlpaal bereikt. Meer dan honderd organisaties zijn samen na lang beraad tot een pakket maatregelen gekomen dat op 28 juni 2019 is gepresenteerd om opwarming van de aarde te beperken. Het is erg stevig voor ons, des te meer na de veranderingen die het kabinet recent heeft aangebracht. Maar het biedt ook kansen.

Binnen het klimaatakkoord zullen wij ons deel doen. Wij zullen de emissies van onze eigen fabrieken terugbrengen. Daarbovenop gaan wij de Nederlandse samenleving helpen verduurzamen door bijvoorbeeld het bouwen van zonne- en offshore windparken en gaan we meer CO₂-arme brandstoffen verkopen aan onze klanten. Shell Nederland wil de kansen pakken die de energietransitie biedt in Nederland.

Groeten, 10.2.e

buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

Op 2 sep. 2019 om 10:57 heeft 10.2.e 10.2.e <10.2.e @minezk.nl> het volgende geschreven:

Hallo 10.2.e

Van 10.2.e begreep ik dat jullie een lijst met vraagpunten/heikele punten rondom Klimaatakkoord zullen opstellen.

Wanneer denken jullie de lijst gereed te hebben en te kunnen delen? Wij noteren zelf alle punten die we horen in de ronde die nu gemaakt wordt langs de clusters

Verder gaf 10.2.e aan dat jullie de natuurlijke momenten inventariseren waarop gesprekken minister met de buitenlandse hoofdkantoren kunnen plaatsvinden om het klimaatakkoord toe te lichten. Klopt dat? Wij kunnen binnenkort momenten aanmelden voor de reisagenda van de minister.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e @vnoncw-mkb.nl>

Verzonden: woensdag 28 augustus 2019 09:25

Aan: 10.2.e 10.2.e @minezk.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e @vnoncw-mkb.nl>

Onderwerp: RE: Gesprek 10.2.e met David Pappie over klimaatakkoord

Dag 10.2.e

Bijgaand de onderwerpen die we in ieder geval graag zouden willen bespreken:

- ODE schuif en impact individuele bedrijven schijf 3/4
- Proces rondom CO2 heffing
- Governance

Ik cc 10.2.e even voor evt aanvullingen.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e 10.2.e @minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 27 augustus 2019 15:44

Aan: 10.2.e <10.2.e@ynoncw-mkb.nl>

Onderwerp: Gesprek 10.2.e met David Pappie over klimaatakkoord

Hallo 10.2.e

Donderdag komt 10.2.e langs bij David Pappie over implementatie Klimaatakkoord.

Ik begreep dat ik met jou contact kon opnemen of er specifieke punten/vragen zijn die 10.2.e in het gesprek aan de orde wil stellen.

Zullen we morgenochtend even bellen?

Groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.e

Van: 10.2.e 10.2.e @nouryon.com>
Verzonden: woensdag 28 augustus 2019 11:01
Aan: 10.2.e 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Reactie op concept advies SDE++ onderdeel elektrolyse
Bijlagen: 20190827 Gezamenlijke Reactie Hoofdpijnen SDE++ conceptadvies elektrolyse .pdf

Geachte heren 10.2.e en 10.2.e

Met belangstelling hebben we de concept adviezen over de SDE++ doorgenomen. Vanuit verschillende bedrijven en combinaties van bedrijven hebben we daarop gereageerd naar PBL. Hierbij wil ik jullie aandacht speciaal vestigen op de bijgevoegde gemeenschappelijke reactie op grootschalige productie van waterstof via elektrolyse.

Met een 14-tal initiatiefnemers voor elektrolyse-projecten hebben we deze reactie opgesteld en gisteren aan PBL verzonden. De reactie is natuurlijk ook voor het ministerie van EZK van belang en daarom richten we ons ook direct op het ministerie. Deze reactie zal ook aan collega's van u worden verzonden waaronder 10.2.e

Uiteraard zijn we graag bereid om met een delegatie een toelichting te geven op deze reactie en een gesprek aan te gaan, mede in het licht van de ontwikkeling van het Nationaal Waterstofplan.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@airproducts.com>
Verzonden: maandag 30 september 2019 09:12
Aan: 10.2.e@minfin.nl; 10.2.e
CC: 10.2.e@publicmatters.nl

Geachte 10.2.e 10.2.e en 10.2.e

Namens Air Products, één van 's werelds grootste producenten van industriële gassen en een van de deelnemende partijen aan de sectortafel Industrie van het Klimaatakkoord, nodig ik u van harte uit voor een kennismakingsgesprek.

Tijdens een dergelijk gesprek wisselen wij graag van gedachten over de verdere uitwerking van het Klimaatakkoord, waar een verstandige CO2-heffing voor de industrie onderdeel vanuit maakt. Ik begreep dat jullie vanuit de ministeries betrokken zijn bij de vormgeving hiervan. Mogelijk is het daarom relevant als ik vanuit onze praktijkervaring informatie kan delen op basis van casuïstiek. Een dergelijk gesprek is puur informatief van aard, waarbij ik graag wil benadrukken dat dit aanvullend zou zijn op andere consultaties vanuit de industrie en branches.

Omdat ervaringen meer zeggen dan woorden, zou een werkbezoek bij ons op locatie in de Botlek, Rotterdam een goede gelegenheid zijn. Uiteraard komen wij ook graag naar Den Haag als dat beter past. Binnenkort neemt 10.2.e (10.2.e) graag contact op om de mogelijkheden ten aanzien van een dergelijke kennismaking nader af te stemmen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
10.2.e | 10.2.e | Air Products & Chemicals | Office: +31 10 10.2.e | Mobile: +31 6 10.2.e |
10.2.e@airproducts.com

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@tatasteleurope.com>
Verzonden: woensdag 7 november 2018 08:47
Aan: 10.2.e); 10.2.e; 10.2.e
10.2.e @shell.com'; 10.2.e @VNP.NL'; 10.2.e
10.2.e @exxonmobil.com'; 10.2.e
@ipo.nl'; 10.2.e @vnoncw-mkb.nl'); 10.2.e
; 10.2.e @shell.com'; 10.2.e 10.2.e
10.2.e @greenpeace.org' 10.2.e @natuurenmilieu.nl';
CC: 10.2.e 10.2.e 10.2.e

Beste allen,

Helaas kan ik niet deelnemen aan de bespreking vandaag. Ik wil toch een paar opmerkingen maken over het concept voor een borgingsmechanisme:

- Of een borgingsmechanisme er moet komen wordt niet in de werkgroep beslist. Dit voorbehoud geldt natuurlijk voor alles maar voor dit gevoelige onderwerp in versterkte mate
- Het is voor een bedrijf moeilijk substantiële investeringsvoorstellen aan de aandeelhouders te doen zonder te kunnen vermelden dat met het gedane voorstel de bedreiging van heffingen van de baan zijn. Als er alsnog een CO2 heffing blijft dreigen wordt de discussie nog een graadje moeilijker dan die al is.
- Level Playing Field randvoorwaarde. Heel goed dat dit in het voorstel is geïntegreerd. Ik wordt wel een beetje huiverig van de 5 landen benadering. Dat lijkt te veel op het bekende 'pentalateraal' (=lokaal) concept. Voor ons soort industrie is de concurrentie wereldwijd. De beoordeling zou dus globaal moeten zijn. 5 Landen is op zich prima maar dan moeten daar de relevante mondiale spelers bij zitten.

Met vriendelijke groet / Kind regards,

10.2.e

From: 10.2.e @rvo.nl]
Sent: Tuesday, November 6, 2018 5:03 PM
To: 10.2.e 10.2.e 10.2.e 10.2.e
10.2.e @VNP.NL'; 10.2.e 10.2.e
@exxonmobil.com'; 10.2.e 10.2.e @ipo.nl'; 10.2.e
@vnoncw-mkb.nl') 10.2.e 10.2.e @shell.com'; 10.2.e
; 10.2.e 10.2.e @greenpeace.org'; 10.2.e @natuurenmilieu.nl'; 10.2.e
Cc: 10.2.e 10.2.e 10.2.e
Subject: overleg kernteam instrumentenmix van 7 november 2018

Beste allen,

Hierbij de agenda en stukken voor het overleg van het Kernteam Instrumentenmix Industrie van morgen 7 november van 11.00 tot 13.00 uur. In verband met dit tijdstip zijn er broodjes.

Ook deze keer is het overleg bij EZK, nu in de Zwanenbergzaal op de eerste verdieping (vergaderzaal 2).

Het verslag van het overleg van vorige week vrijdag is nog niet beschikbaar.

Zoals afgesproken in het vorige overleg is er een vervolgreeks voor de overleggen van het kernteam geprikt:

- Woensdag 21 november van 14.00 tot 16.00 uur.
- Donderdag 29 november van 13.00 uur tot 15.00 uur.
- Donderdag 6 december van 14.00 tot 16.00 uur.
- Maandag 17 december van 13.00 tot 15.00 uur.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

10.2.e

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Bezoekadres | Croeselaan 15 | 3521 BJ | Utrecht
Correspondentie | Postbus 8242 | 3503 RE | Utrecht

T 088 10.2.e

M 10.2.e

@RVO.nl

<http://www.rvo.nl>

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

*****

This transmission is confidential and must not be used or disclosed by anyone other than the intended recipient. Neither Tata Steel Europe Limited nor any of its subsidiaries can accept any responsibility for any use or misuse of the transmission by anyone.

For address and company registration details of certain entities within the Tata Steel Europe group of companies, please visit <http://www.tatasteeleurope.com/entities>

*****

10.2.e

Van: 10.2.e @shell.com
Verzonden: woensdag 23 oktober 2019 13:40
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e 10.2.e 10.2.e @shell.com
Onderwerp: RE: Vraag m.b.t. SDE++ subsidie elektrische pompen op boorplatformen

Geachte heer 10.2.e

Dat lijkt me uitstekend, we zien uit naar het bericht van Navigant.

Vriendelijke groeten,
10.2.e

From: 10.2.e
Sent: Wednesday, October 23, 2019 11:04 AM
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
Subject: RE: Vraag m.b.t. SDE++ subsidie elektrische pompen op boorplatformen

Geachte 10.2.e,

Dank voor uw bericht en bereidheid tot medewerking. Ik zal uw naam alsmede die van uw collega's 10.2.e en 10.2.e aan Navigant doorgeven. Gezien Navigant voor ons het onderzoek naar elektrificatie-opties uitvoert kan wat mij betreft voor dit moment worden volstaan met contact tussen Navigant en u. Wellicht dat de bevindingen later aanleiding geven tot een nader overleg bij EZK.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Senior Beleidsmedewerker

.....
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DG Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Topsectoren en Industriebeleid
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

☎ 06 10.2.e
✉ 10.2.e @minezk.nl

Van: 10.2.e @shell.com 10.2.e @shell.com>
Verzonden: woensdag 23 oktober 2019 08:53
Aan: 10.2.e @minezk.nl>
CC: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @shell.com
Onderwerp: RE: Vraag m.b.t. SDE++ subsidie elektrische pompen op boorplatformen

Geachte heer 10.2.e

Dank voor uw bericht. Wij gaan graag in op de mogelijkheid die u biedt.

Onze dochteronderneming NAM heeft inderdaad in samenwerking met EBN projecten in voorbereiding waarbij elektrificatie zou worden toegepast op huidige gascompressoren op bestaande productieplatforms. U schrijft "pompen op boorplatformen" en ik vermoed dat u refereert naar deze "elektrificatie van compressors" die ik eerder aan uw collega 10.2.e genoemd heb.

Het NAM team heeft eerder overleg gevoerd met uw Ministerie over dit project. Ik begrijp van NAM collega 10.2.e dat er op 1 november een opvolgesprek gepland staat met DG Gaastra over deze projecten. Wellicht is dat een moment waarop ook een stuk kwantitatieve informatie over de business case met Navigant/EZK besproken kan worden. Het zou onze voorkeur hebben om na het aanleveren van data in ieder geval ook snel een kans te hebben voor een mondelinge toelichting.

Naast deze toepassing, zien wij ook diverse mogelijkheden voor het elektrificeren van pompen en compressoren in de chemische fabriek Moerdijk en de raffinaderij Pernis. Is het wellicht mogelijk dat Navigant ook mijn collega's 10.2.e en 10.2.e benadert om informatie uit te vragen over deze projecten? Ook daar zien wij diverse projecten in deze categorie die maatschappelijke kostenefficiënte CO2 reductie kunnen opleveren wanneer ze in de SDE++ gefaciliteerd zouden kunnen worden.

Vriendelijke groeten,
10.2.e

10.2.e
Senior Government Relations Advisor Netherlands

Shell International B.V.
Oostduinlaan 2, 2596 JM
The Hague, The Netherlands
Tel: +31 70 10.2.e
Mobile: +31 6 10.2.e
Email: 10.2.e@shell.com
Internet: <http://www.shell.com>

 Please consider the environment before printing this email

From: 10.2.e@minezk.nl>
Sent: Tuesday, October 22, 2019 1:16 PM
To: 10.2.e@shell.com>
Cc: 10.2.e 10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e@minezk.nl>
Subject: Vraag m.b.t. SDE++ subsidie elektrische pompen op boorplatformen

Beste 10.2.e,

Van mijn collega 10.2.e heb ik begrepen dat u mogelijkheden ziet voor het opnemen van elektrische pompen op boorplatformen als industriële CO2 reducerende optie binnen de SDE++. Momenteel voert Navigant voor EZK een onderzoek uit naar de elektrificatie-opties in het kader van de SDE+ verbreding. In dit verband ben ik ten eerste benieuwd naar uw casus: kunt u cijfermateriaal (investering, kostenbesparing, CO2-reductie etc.) ter beschikking stellen en mag ik deze dan doorzenden naar Navigant? Ten tweede zou ik graag van u vernemen of Navigant in het kader van bovenstaande contact met u mag opnemen?

Vast dank voor uw reactie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Senior Beleidsmedewerker

.....
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

DG Bedrijfsleven & Innovatie

Directie Topsectoren en Industriebeleid

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

☎ 06 10.2.e

✉ 10.2.e [@minezk.nl](mailto:10.2.e@minezk.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Datum: donderdag 7 november 2019 16:13:56

Beste 10.2.e

Ik had nog beloofd je de info te sturen over de wijze waarop het volume onder het industriële atks regime bepaald kan worden ingeval er een splitsing moet komen tussen emissies voor elektriciteit en voor staalproductie.

Korte samenvatting van de situatie (allemaal ronde getallen).

Onze totale emissie ten gevolge van staal maken is ongeveer 12,5 Mton. Hiervan wordt 6,5 Mton uitstoten door onze eigen schoorstenen en 6 Mton door de schoorstenen van Vattenfall.

Bij de vaststelling van de benchmark (in 2011) is besloten niet alle emissies van de staalindustrie in de benchmarks op te nemen. Er is een afslag gemaakt voor emissies ten gevolge van de levering van procesgassen (argument: wij willen geen gratis rechten geven voor elektriciteitsproductie). De afslag die is gemaakt bedroeg 36 kg/GJ. Deze afslag was gebaseerd op een percentage van de fuel benchmark (56 kg/GJ). Het is geen 100% van de fuel benchmark vanwege de lagere efficiency bij de inzet van procesgas. 10.1.c

Ik verwacht een opgetelde benchmark*activity level voor IJmuiden van 10,5 Mton voor de periode 2021-2025.

Systemen

In het komende Nederlandse systeem wordt een minimum CO2-prijs geheven voor de emissies van de elektriciteitssector en er is een carbon tax voor 'avoidable' emissies van de industrie. Er moet dus een verdeling plaats vinden bij de emissies tgv van de procesgassen bij de elektriciteitssector: welk deel valt onder de minimum CO2-prijs en welk deel wordt meegerekend bij het bepalen van de tax. Daar voor zijn m.i. 4 mogelijkheden:

1. Alleen de 6,5 Mton emissie uit onze eigen schoorstenen valt onder het industriële tax regime, de 6 Mton uit de Vattenfall schoorsteen valt onder de minimum CO2-prijs.
2. We trekken de 36 kg/GJ (totaal 0,9 Mton) af van de totale emissies van TSIJ. Hierdoor valt 11,6 Mton onder het industriële tax regime en 0,9 Mton onder de minimum CO2-prijs. Ik verwacht dat deze 36 kg/GJ ook in de nieuwe benchmark wordt gehandhaafd (met DG CLIMA weet je nooit).
3. We trekken 56 kg/GJ (totaal 1,4 Mton) af van de emissies van TSIJ. Hierdoor valt 11,1 Mton onder het industriële tax regime en 1,4 Mton onder de minimum CO2-prijs. Ik verwacht dat de 56 kg/GJ van de fuel benchmark wordt bijgesteld. Als deze waarde met het maximum percentage ($15 \times 1,6\% = 24\%$) dan resulteert worden deze waarden resp 11,4 onder het taks regime en 1,1 Mton onder de minimum CO2-prijs..
4. We gebruiken de CO2-inhoud per MWh-geproduceerd. Hiervoor kan de CO2-inhoud/MWh zoals deze opgenomen gaat worden in de state aid guidance voor de compensatie indirecte emissies worden gebruikt. Deze berekende emissiehoeveelheid rekenen toe aan de productie van elektriciteit. De rest van de missies aan TSIJ. Voor de periode 2013-2020 is deze hoeveelheid 0,76 ton/MWh. 10.1.c

Het zal Vattenfall niet veel uitmaken welke methode wordt gekozen. Wij zijn sowieso verantwoordelijk voor alle kosten (emissiekosten en taks) die samenhangen met de productie van elektriciteit uit onze procesgassen. Wij nemen ook alle elektriciteit af.

Voor de korte termijn zijn we meer beducht voor het taks regime dan voor de minimumprijs. Wij

willen zoveel mogelijk volume gekwalificeerd zien als emissies samenhangend met elektriciteitsproductie. Onze voorkeur gaat uit naar optie 1. In een gesprek dat ik deze zomer had met 10.2.e begreep ik dat de NEA dit anders ziet. Ik heb daar wel begrip voor.

Als 1 niet haalbaar is dan gaat onze voorkeur uit naar optie 4. Het lijkt mij dat hiervoor in de Europese regelgeving voldoende ruggensteun te vinden is. Eventueel zou optie 3 **zonder naar beneden bijstellen van de 56 kg/GJ** acceptabel zijn.

Ik hoop dat ik deze complexe materie enigszins begrijpelijk heb opgeschreven. Ik ga er van uit dat je dit overlegt met 10.2.e van de NEA. Ik ben altijd bereid dit in een gesprek toe te lichten.

Met vriendelijke groet / Kind regards,

10.2.e

NEW EMAIL ADDRESS

10.2.e

10.2.e.

Tata Steel Europe

Tata Steel

T: +31 (0) 10.2.e

M: +31 (0) 10.2.e

E 10.2.e @tatasteeleurope.com

www.tatasteeleurope.com

*****

This transmission is confidential and must not be used or disclosed by anyone other than the intended recipient. Neither Tata Steel Europe Limited nor any of its subsidiaries can accept any responsibility for any use or misuse of the transmission by anyone.

For address and company registration details of certain entities within the Tata Steel Europe group of companies, please visit <http://www.tatasteeleurope.com/entities>

*****

10.2.e

Van: 10.2.e @airproducts.com>
Verzonden: vrijdag 8 november 2019 13:41
Aan: 10.2.e @minfin.nl; 10.2.e
CC: 10.2.e 10.2.e @minfin.nl
Bijlagen: Air Products - Position Paper.pdf; Foto 2.JPG; Foto 1.JPG

Opnieuw verstuurd ? typefout bij adressering gemaakt. P.

From: 10.2.e
Sent: 08 November 2019 13:36
To: 10.2.e @minfin.nl; 10.2.e @minezk.nl
Cc: 10.2.e @publicmatters.nl; 10.2.e @minfin.nl
Subject: Dank voor jullie komst
Beste 10.2.e en 10.2.e (cc 10.2.e

Veel dank voor jullie komst naar de Botlek. Dat bood een mooie gelegenheid om te kunnen laten zien hoe Air Products in Nederland waterstof, stikstof, zuurstof en argon produceert. In de bijlagen vinden jullie een tweetal foto's en een position paper over ons vijftigjarige bestaan in Nederland.

We maakten vooral ook van de gelegenheid gebruik om nader te spreken over de wijze waarop het voor de zomer gepresenteerde Klimaatakkoord nu wordt omgezet in wet- en regelgeving. Ik vertelde welke projecten Air Products moet realiseren om te kunnen voorzien in de gevraagde bijdrage in het Akkoord (elektrificatie, Porthos). Daarbij stonden we in het bijzonder stil bij een viertal complexe issues, die van invloed zijn op hoe het instrumentarium (heffing en SDE++) in de praktijk kan gaan werken:

- **Verhandelbaarheid:** 1) jullie gaven aan dat dit ook mogelijk is tussen bedrijven binnen een keten, om daarmee de keten te beschermen. Het is waar dat de keten wordt beschermd, maar de aanname dat de afnemer beter uit is, gaat niet per se op. De rechten worden in eerste instantie immers aangeboden voor, of net onder, de marktprijs van de heffingshoogte. Op de langere termijn worden de rechten voor een steeds hogere prijs verkocht, aangezien de markt richting 2030 ?korter? wordt. Het is de vraag of deze dan nog betaalbaar of aantrekkelijk zijn. 2) Daarnaast spraken we in de context van verhandelbaarheid ook over het belang dat de waarde van de heffingsvrije voet helder en transparant is met vastgestelde prijzen voor eenieder.
- **In- en outsourcing:** afnemers verkiezen ons boven een eigen waterstoffabriek, omdat wij hierin specialist zijn en dit door de schaalgrootte efficiënt kunnen produceren. Wil dit energie-efficiënte systeem behouden blijven, dan is het van belang dat voordelen van outsourcing geen nadeel opleveren ten opzichte van insourcing. Uitgangspunt moet daarom zijn dat het niet uitmaakt wie waar eigenaar van is.
- **Investeringscycli:** tenslotte schetste ik de wijze waarop wij, gecoördineerd met de raffinaderijen, onze onderhoudstops organiseren met het oog op veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie. Onze fabrieken hebben elke 4 tot 6 jaar een stop. Het Porthos-project moet zodanig zijn getimed dat het samenvalt met een onderhoudstop. Wat als Porthos nog niet draait, terwijl we precies weten wanneer dat wel het geval is, maar de heffing al wel van toepassing is? Valt dit onder de definitie van niet-vermijdbaar?
- **Level playing field:** als wereldwijd opererend bedrijf zijn de besluiten voor lokale investeringen sterk gebaseerd op de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat. Als er geen sprake is van een level playing field doordat de elektriciteitsprijzen in Nederland bijvoorbeeld veel hoger zijn dan in omliggende landen, dan kan dat tot andere investeringsbeslissingen leiden. De speelveldtoets en het PBL-prijspadonderzoek zien wij, net als jullie, dan ook met grote belangstelling tegemoet.

Hopelijk kijken jullie terug op een geslaagd werkbezoek. Mocht er behoefte bestaan aan aanvullende informatie, dan ben ik op onderstaande gegevens te bereiken.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e | 10.2.e | Air Products & Chemicals | Office: +31 10 10.2.e | Mobile: +31 6 10.2.e |
10.2.e @airproducts.com

Air Products Nederland

Al 50 jaar gasproducent en -leverancier voor de Nederlandse industrie

1. Air Products Nederland: producent en leverancier van industrieel gas

- Air Products is één van de grootste producenten van industriële gassen ter wereld. Het bedrijf produceert en levert industriële gassen aan meer dan dertig sectoren, zoals de (petro)chemische industrie, de elektronica-industrie, metaalbedrijven, producenten van voedingsmiddelen, laboratoria en ziekenhuizen.
- De Nederlandse tak is in 1967 opgericht in Utrecht en vestigde verschillende productie-installaties in Rijnmond. Vijftig jaar later is deze tak uitgegroeid tot één van de belangrijkste producenten en leveranciers van industriële gassen in ons land. Afnemers zijn bedrijven in de levensmiddelenindustrie (o.a. 10.1.c, etc.), de constructie-staalverwerkende en offshore-industrie (o.a. 10.1.c, etc.), maar ook MKB-bedrijven (o.a. 10.1.c, etc.)

2. Onze maatschappelijk-economische bijdrage aan Nederland

- Met locaties in Botlek en Haarlemmerliede is Air Products Nederland een belangrijke speler voor de economie en werkgelegenheid van ons land. In deze vestigingen werken meer dan 200 medewerkers. De gerealiseerde omzet in Nederland bedraagt ca. 350 miljoen euro per jaar. Het gehele bedrijf realiseerde in het fiscale boekjaar 2017 een omzet van 8,2 miljard dollar.
- Air Products Nederland investeert in Nederlandse innovaties. Onze infrastructuur in het Botlekgebied omvat onder meer luchtscheidingsinstallaties, waterstoffabrieken en stoomproductie, waar gassen en andere utiliteitsvoorzieningen worden geproduceerd. De installaties staan via een netwerk van zo'n 160 kilometer pijpleiding in verbinding met klanten in de raffinage en de (petro)chemie. In 2012 werd een nieuwe waterstoffabriek bij Rozenburg in gebruik genomen, die nu een van de meeste efficiënte waterstoffabrieken ter wereld is. Ook werd in 2014 langs de A9 bij Haarlem een compleet nieuw vul- en distributiecentrum geopend, van waaruit maandelijks zo'n 50.000 gascilinders aan klanten door het hele land geleverd worden.
- Ons bedrijf heeft oog voor duurzaamheid. De afgelopen periode heeft Air Products intensief geïnvesteerd in het verminderen van de CO2-uitstoot. Zo zijn bijvoorbeeld ultralichte en milieuvriendelijke trailers voor het transport van gascilinders aangeschaft. Hiermee bevestigt Air Products onze betrokkenheid om de ecologische impact te verminderen.

3. Met CCS-projecten bouwen aan een gezamenlijk Klimaatakkoord

- Sinds 2018 is Air Products betrokken bij de ontwikkeling van een nieuw Klimaatakkoord in Nederland. Als energie-intensieve organisatie zijn we erop gericht om innovatieve en duurzame oplossingen op een efficiënte en realistische wijze te ontwikkelen. Zo dragen wij vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid bij aan de gezamenlijke opgave om de 49%-reductiedoelstelling te realiseren.
- Voor een sterke Nederlandse economie is het van belang dat het nemen van verantwoordelijkheid hand in hand gaat met behoud van onze concurrentiepositie. Ook dient 'carbon leakage' te worden voorkomen. Vanuit deze positie zijn wij bereid om actief mee te werken aan het verminderen van de CO2-uitstoot in Nederland, bijvoorbeeld door bij te dragen aan de realisatie van innovatieve CCS projecten.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Oproep tot heroverweging tariefstijging / opslag voor Duurzame Energie ODE
Datum: maandag 11 november 2019 09:29:39
Bijlagen: [10454 Kamerbrief inz. ODE stijging.pdf](#)

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 11 november 2019 09:28
Aan: 10.2.e @minezk.nl; 10.2.e @nlii.nl)
Onderwerp: FW: Oproep tot heroverweging tariefstijging / opslag voor Duurzame Energie ODE

Aan de voorzitter en de leden van de
Vaste Commissie voor Financiën en de
Vaste Commissie voor Economische Zaken en Klimaat
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Briefnummer
19/10.454/DJS

Onderwerp
Oproep tot heroverweging tariefstijging
Opslag voor Duurzame Energie

Den Haag
7 november 2019

Telefoonnummer
070-3490432
E-mail
10.2.e@vnoncw-mkb.nl

Geachte dames en heren,

10.1.c . aangekondigd in ons schriftelijk commentaar op het pakket Belastingplan 2020 willen wij u nader informeren over de ernstige gevolgen van de voorgenomen verhoging van de tarieven in de Opslag voor Duurzame Energie (ODE):

- Wij begrijpen de wens om burgers te ontlasten en willen daar niet aan tornen.
- Wel constateren we dat de tariefverschuiving zoals nu voorgesteld leidt tot excessieve impact op de ODE-lasten bij specifieke bedrijven in de maakindustrie en glastuinbouw.
- Op basis van de motie Heerma c.s. heeft het kabinet zich gecommitteerd aan het zorgvuldig in beeld brengen van dergelijke excessieve effecten om mogelijke weglek van investeringen en banen te voorkomen.
- Met een beperkte aanpassing valt dit probleem op te lossen, zonder afbreuk te doen aan de gemaakte afspraken en de verhouding burgers-bedrijfsleven in stand te laten.

Naar aanleiding van signalen uit onze achterbannen hebben we – hierbij ondersteund door PwC – de gevolgen van de ODE-stijging onderzocht voor 6 middelgrote productielocaties in Nederland (in papier, voeding en chemie). Gelet op de bedrijfsvertrouwelijkheid van het cijfermateriaal kunnen we deze rapportage niet openbaar maken maar de rapportage kan indien gewenst in vertrouwelijkheid worden gedeeld. Uit de rapportage blijkt dat:

1. de additionele stijging van de ODE-afdracht op aardgas voor deze productiebedrijven al in 2020 zeer significant is: van 120% tot 355% stijging.
2. de totale stijging van ODE-afdracht per bedrijf varieert van 350% tot 820% in 2020 t.o.v. 2018.
3. voor de onderzochte bedrijven gaat het om een gemiddelde stijging van de ODE-afdracht met € 4 miljoen in 2020 en € 4,8 miljoen in 2030.

Daarnaast krijgen wij vanuit de glastuinbouw het signaal dat:

1. de additionele tariefstijging in de 3^e schijf elektriciteit ten opzichte van de reeds eerder vastgelegde tariefstijging beloopt 99%, vergelijken we 2019 met 2020 dan is sprake van een stijging van 177%;
2. middelgrote glastuinbouwbedrijven ruwweg 2 tot 3 keer hogere kostenstijging krijgen dan grote glastuinbouwbedrijven.

De abrupte en onevenredige stijging van de ODE heeft een significant effect op de winstgevendheid en daarmee de investeringsruimte voor specifieke bedrijven. En dat terwijl de investeringsruimte voor deze ondernemingen groter zou moeten worden om daadwerkelijk te kunnen investeren in de transitie naar duurzaam.

In onze ogen past de verhoging niet in de gemaakte afspraken over hoe omgaan wordt met de cumulatie van maatregelen en de problemen die dat veroorzaakt bij bedrijven in het land. Genoemde sectoren drijven op export en deze verhoging tast de internationale concurrentiepositie aan, met mogelijk banenverlies in Nederland. Wij verwijzen in dit verband naar de motie Heerma c.s. (Kamerstuk II, 32 813, nr. 360).

In algemene zin pleiten we ervoor meer tijd te nemen voor een integrale analyse van de gevolgen van de ODE wijziging en de andere beleidswijzigingen als gevolg van het klimaatakkoord voor productiebedrijven in Nederland. Een grondige analyse moet leiden tot een gebalanceerde uitkomst waar de lastenstijging ten gevolge van de gewijzigde ODE-tarieven minder fors en abrupt zijn. Zo kan effectief beleid worden vormgegeven en investeringen in vergroening in Nederland versneld en geïntensiveerd worden.

Het is ook onlogisch om deze ODE stijging in 2020 door te voeren omdat het kabinet juist in 2020 een verkenning gaat doen naar mogelijkheden om de financiering van de kasuitgaven voor de SDE+ aan te passen. Dit gebeurt in samenhang met de bredere evaluatie van de energiebelasting. Wij menen daarom dat het beter is de extra tariefstijging uit te stellen en te wachten op de uitkomsten van de evaluatie in 2020, om zo te komen tot een gebalanceerde vormgeving van de ODE/EB en de financiering van de SDE++.

Indien uw Kamer daarvoor niet kiest, dan vragen wij uw Kamer de negatieve impact van de abrupte tariefstijging te mitigeren, doch ten minste voor het jaar 2020:

- Tarief 3^e schijf aardgas naar 1,22 cent per m³ in plaats van 2,12 cent per m³. De extra stijging wordt dan 49% in plaats van 159% (budgettair € 17 miljoen).
- Tarief 4^e schijf aardgas naar 1,02 cent per m³ in plaats van 2,12 cent per m³. De extra stijging wordt dan 132% in plaats van 382% (budgettair € 28 miljoen).
- Tarief 3^e schijf elektriciteit naar 1,9 cent per kWh in plaats van 2,05 cent per kWh. De extra stijging wordt dan 84% in plaats van 99% (budgettair € 55 miljoen).

Ter dekking stellen wij voor een differentiatie op te nemen in de belastingvermindering. De belastingvermindering is nu voor alle aansluitingen gelijk en daarvan profiteren vooral burgers. Het kabinet stelt voor de belastingvermindering per aansluiting (thans € 257) in 2020 te verhogen met € 178. Wij stellen voor de aangekondigde verhoging voor aansluitingen met verbruik vanaf 10.000 kWh (2^e schijf elektriciteit) achterwege te laten. Naar onze raming is sprake van circa 580.000 zakelijke aansluitingen die meer verbruiken dan 10.000 kWh. Daarmee levert dit voorstel een budgettaire dekking op van ruim € 100 miljoen.

Met deze oplossingsrichtingen blijft de verhouding burgers/bedrijven intact en worden specifieke middelgrote productiebedrijven in de maakindustrie en glastuinbouw niet geconfronteerd met een onbetaalbare rekening.

Wij verzoeken u deze brief te betrekken bij de behandeling van het pakket Belastingplan 2020, het Algemeen Overleg Implementatie van het Klimaatakkoord en de Begrotingsbehandeling van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Een afschrift van deze brief is heden naar de Staatssecretaris van Financiën en de Minister van Economische Zaken en Klimaat gezonden.

Hoogachtend

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Uitvoering Klimaatakkoord Industrie
Industrie werkgroep SDE++

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. 10.2.e
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Onderwerp: Onderbouwing vraag om alternatieven voor randvoorwaarde omgevingsvergunning bij
indiening

Amsterdam, 29 november 2019

Geachte heer 10.2.e

Als industrie werkgroep SDE++ hebben wij op donderdag 17 oktober met u gesproken over de randvoorwaarden voor indiening in de SDE++ op het gebied van vergunningen. U heeft ons tijdens dat gesprek verzocht om toelichting bij de gestelde vraag om alternatieven te bieden. Via deze notitie willen wij u graag de gevraagde toelichting aanbieden. We denken dat ons advies een bijdrage levert bij het succesvol maken van de SDE++ regeling.

Samenvatting van het knelpunt en de oplossingsrichtingen

In de huidige SDE+ stelt de RVO als randvoorwaarde bij het indienen van de aanvraag dat de aanvrager alle benodigde vergunningen in bezit heeft. Dit creëert een knelpunt bij de uitbreiding naar de nieuwe categorieën voor de industrie, omdat er voor industrieprojecten relatief hoge engineering kosten moeten worden gemaakt ten opzichte van hernieuwbare opwek projecten.

Daarom stellen wij voor dat er voor de nieuwe categorieën alternatieve routes mogelijk gemaakt worden om aan te tonen dat er sprake is van een serieus project. Hierbij denken we aan drie mogelijkheden waaruit door de aanvrager gekozen kan worden:

1. Omgevingsvergunning is reeds verleend, zoals bij huidige SDE+, of
2. De aanvrager kan middels technische documenten aantonen dat een vergelijkbaar niveau van projectdefinitie is bereikt als wat kan worden afgelezen aan een omgevingsvergunning, of
3. De aanvrager betaalt een bid bond zoals nu bij Offshore Wind tenders.

Typische fasering van een industrieel CO₂-reductie project

Ieder bedrijf heeft zo zijn eigen werkprocessen om grote projecten te structureren. In deze notitie is een representatief project uitvoeringsmodel gekozen waarbij zes fases van projectuitvoering worden onderscheiden. Elke fase wordt afgesloten met een faseovergang, de zogenaamde 'stage gate'.

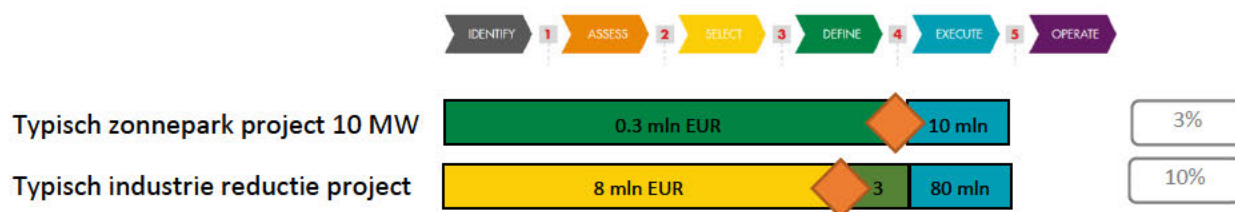

Onderstaande diagram toont de zes fases, de hoofdvraag die bij elke faseovergang gesteld wordt, en indicatieve kosten en tijdsduur per fase voor een representatief reductieproject in de industrie. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om een CO₂-afvang project of een grootschalige elektrolyser.

Vergelijking projectvoorbereidingskosten t.o.v. uitvoeringskosten

In het onderstaande diagram wordt een vergelijik gemaakt tussen een typisch hernieuwbare energieproject en een typisch industrieel project op het gebied van de verhouding tussen voorbereidingskosten en uitvoeringskosten.

Deze typische kengetallen zijn gebaseerd op daadwerkelijk uitgevoerde projecten in respectievelijk 2019 voor een zonnepark en in 2016 voor industrieel project.¹

De oranje diamant geeft het punt aan waarop de (diverse) vergunningen typisch aangevraagd worden. In werkelijkheid is dit niet één enkel punt in de tijd.

De vergelijking laat zien dat er voor een typisch industrieel project relatief zo'n drie keer hogere voorbereidingskosten gemaakt moeten worden t.o.v. totale uitvoeringskosten voordat relevante vergunningen aangevraagd kunnen worden. De verklaring hiervoor is dat bij een hernieuwbaar project de hoeveelheid technisch werk beperkt is vanwege een hoge mate van standaardisatie van turbines, zonnepanelen en funderingen. Ook betreft het bij hernieuwbare energie bijna altijd nieuwbouw. Bij

¹ Inzage in achterliggende projecten kan verkregen worden bij Shell Nederland.

industriële projecten is de schaalgrootte hoger en is typisch sprake van inpassing in een bestaande installatie. Dit betekent dat er veel meer toegepast technisch (maat)werk nodig is voordat vergunning aangevraagd kunnen worden.

Voorspelbaarheid van succeskans in SDE++ bieding

Naast het feit dat voor de industrie categorieën relatief hoge projectvoorbereidingskosten gemaakt moeten worden, is er ook een verschil in de mate van voorspelbaarheid dat een project succesvol kan zijn in de SDE+/SDE++. Bij hernieuwbaar zijn de projectkosten relatief goed vooraf in te schatten, wederom vanwege de hoge mate van standaardisatie. Ook is door de ervaring van de laatste jaren het goed mogelijk het marginale bedrag in te schatten waarvoor SDE+ aanvragen beschikt worden. Hierdoor kan een ontwikkelaar vooraf goed verantwoorden om te investeren in de (relatief beperkte) voorbereidingskosten.

Nu de SDE+ wordt verbreed naar SDE++, wordt de voorspelbaarheid van de marginale categorie lager en daarmee het marginale EUR/ton biedingsbedrag dat nog tot succes leidt. Ook is er meer spreiding bij aanvang van het project in de kostenschatting. Dit betekent dat de ontwikkelaar van een industriële optie een relatief hoge investering in voorbereidingskosten wordt geacht te doen tegen een minder zekere succeskans.

Het bieden van alternatieven voor de randvoorwaarde van het hebben van (alle) vergunningen leidt ertoe dat de voorbereidingskosten die nodig zijn lager worden. Dit zal ertoe leiden dat meer bedrijven bereid zijn de voorinvestering te doen om tot een aanvraag te komen, waarmee de competitie in de regeling verhoogd wordt en daarmee meer kosteneffectieve maatregelen (qua uitvoeringskosten) uiteindelijk geselecteerd zullen kunnen worden.

Overzicht van benodigde vergunningen

Een zonnepark vraagt slechts om een omgevingsvergunning waarvoor de gemeente het bevoegd gezag is. Voor windparken op land met meer dan 20 turbines is ook een Milieu Effect Rapportage vereist. Voor industriële CO₂-reductieprojecten is weinig tot geen ervaring beschikbaar, maar er is wel ervaring met vergelijkbare projecten in de industrie zoals energiebesparing. De tabel hieronder laat zien dat een groter aantal vergunningen noodzakelijk is. Het bevoegd gezag is normaliter de provincie, uitgevoerd door de omgevingsdienst. Hier leert de ervaring dat de wettelijke termijnen vaker niet dan wel gehaald worden.

Het voornaamste verschil is de MER-plicht (Milieu Effecten Rapportage), die niet geldt voor zonneparken, maar wel voor industrie reductie opties. De MER-plicht verlengt de tijdslijnen en verhoogt de benodigde hoeveelheid detail.

Typisch hernieuwbaar project (zonnepark)	Duur procedure	Typisch industrie reductie project (CO₂ afvanginstallatie)	Duur procedure
Omgevingsvergunning (uitgebreide procedure)	26 weken (+6 wk verlenging)	Uitgebreide MER procedure	Studies en rapport: 52 wk Procedure: 32 wk (+6 wk verlenging), Vaak tot 16 wk vertraging.
		Vergunning onder natuurbeschermingswet (NBW)	Studies + report - as above Procedure 13-20 weeks
		Omgevingsvergunning	Onderdeel van MER procedure
		Vergunning onder de waterwet	Onderdeel van MER procedure

		'Beschikking' over grondherstelplan	Onderzoek en plan – 13 wk Procedure – 19 wk
		Sloopvergunning (nodig bij ombouw bestaande installatie)	Procedure – 8 wk min.

Vergunningen voor benodigde infrastructuur buiten het hek van de aanvrager

Bij hernieuwbare energie wordt de infrastructuur buiten het hek aangelegd door netbeheerders die voor elektriciteit en gas die daarvoor een wettelijk aangewezen taak hebben. In het geval van de industrie categorieën elektrische boilers, groene waterstof (elektrolyse) en grootschalige warmtepompen is dit ook het geval. Voor de categorieën CCS en restwarmte benutting ligt het anders. Voor CO₂- en warmtenetten is geen wettelijk aangewezen netbeheerder beschikbaar.

Even goed zijn publieke partijen aan het werk om de infrastructuur voor zowel CO₂ als warmte te ontwikkelen. Bijvoorbeeld in de Rijnmond: daar ontwikkelen EBN, Gasunie en het Havenbedrijf Rotterdam gezamenlijk de PORTHOS CCS infrastructuur en ontwikkelen Warmtebedrijf Rotterdam respectievelijk Gasunie plannen voor warmte infrastructuur. Deze taak is echter niet gereguleerd. Voor deze infrastructuur dient ook een Milieu Effect Rapportage opgeleverd te worden. Overigens kan gereguleerde infrastructuur net zo goed MER-plichtig zijn.

Een aanvrager van een hernieuwbaar project hoeft geen vergunning in te dienen voor de benodigde infrastructuur buiten het hek. Recent is er wel een eis toegevoegd voor hernieuwbaar op land: er dient een transportindicatie van de netbeheerder ingeleverd te worden bij indiening van de SDE+ aanvraag. Echter, de netbeheerder is niet verplicht om vergunningen reeds beschikt te hebben door het bevoegd gezag voordat zij deze transportindicatie afgeeft.

Het Ministerie van EZK heeft op de kennissessie CCS op 31 oktober, georganiseerd door Gasunie, gepresenteerd dat een capaciteitsverklaring een noodzakelijk voorwaarde voor de categorie CCS zal worden. Het is belangrijk dat de eis voor de industrie indiener beperkt wordt tot deze capaciteitsverklaring. Daarbij moet de infrastructuurpartij dan, net als de netbeheerders, ook de mogelijkheid krijgen om deze capaciteitsverklaring te tekenen op het moment dat zij naar haar beste inschatting meent dat er voldoende succeskans is dat de vergunningen verleend zullen worden.

Welke technische documenten tonen volwassenheid project aan?

Zoals hierboven staat beschreven, zullen de meeste industrie projecten een MER plicht hebben. De acceptatie van de MER aanvraag is een duidelijk teken dat het project alle onderliggende informatie voor de MER-beoordeling op orde heeft. Dit kan goed gebruikt worden als een alternatieve manier van aantonen van volwassenheid van het project.

Het feit dat de overheid besluit om technologie categorieën te subsidiëren in de SDE++, zou a priori ook moeten betekenen dat deze technologieën een netto positief effect op het milieu hebben. Daarmee zou de onzekerheid over afkeuring in het MER proces relatief laag moeten zijn.

Voor projecten die niet MER plichtig zijn, zou een MER vrijwaring aangeleverd kunnen worden bij indiening van de SDE++.

Binnen bedrijven zal dit typisch gepaard gaan met documenten die gereed zijn aan het einde van de Select fase van projectontwikkeling. Deze documenten beschrijven het wat, hoe en wanneer van het beoogde project.

1. Basis of Design
Gedetailleerde beschrijving van het projectontwerp.
2. Project Execution Plan
Inclusief vergunningensplan, HSSE plan, omgevingsmanagement, etc.
3. Overall Schedule
Een planning voor het gehele project tot opstarten, en een gedetailleerde planning voor de volgende fase tot finaal investeringsbesluit (FID)

Concluderend:

Middels deze notitie illustreren we:

- Dat vergunningverlening voor de industrie een hogere mate van specifieke projectvoorbereiding vraagt t.o.v. typische hernieuwbare energie projecten, en derhalve een hogere mate van voorinvestering door bedrijven;
- Dat bedrijven voor de nieuwe SDE++ categorieën voor de industrie een grotere onzekerheid hebben over de succeskans van hun SDE aanvraag dan voor de bestaande SDE+ het geval was, omdat kosten meer variëren per specifiek project;
- Dat alternatieve manieren beschikbaar zijn om de volwassenheid van het ingediende project aan te tonen om zo het risico van onterecht subsidiebeslag voor de overheid te mitigeren.

We hopen dat het mogelijk zal zijn om deze alternatieve suggesties over te nemen bij de randvoorwaarden voor de nieuwe regeling. Indien u aanvullende informatie nodig heeft, gaan wij daar graag verder over in gesprek.

Tenslotte willen we graag benadrukken dat de SDE++ in onze ogen cruciaal is voor een succesvolle energietransitie in Nederland. Wij hopen dat u bovenstaande opmerkingen kunt gebruiken om de succeschansen van de regeling verder te vergroten. Wij zetten ons graag in om meer informatie aan te leveren waar dat nodig is.

Vriendelijke groeten,
Industrie werkgroep SDE++

Nouryon, 10.2.e

ExxonMobil, 10.2.e

Air Liquide, 10.2.e

FNLI, 10.2.e

VNP, 10.2.e

Tata Steel, 10.2.e

VEMW, 10.2.e

Shell Nederland, 10.2.e

Opmerkingen bij brief minister over verbreding SDE+

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van uw brief van 26 april over de verbreding van de SDE+ naar de SDE++. De huidige SDE+ is een instrument dat zijn waarde bij het stimuleren van hernieuwbare energie heeft bewezen. Het is in de wereld een van de meest doelmatige instrumenten ter bevordering van hernieuwbare energie. Verbreding van de SDE+, zodat ook andere CO₂-reductieopties worden gestimuleerd, is voor de industrie cruciaal om onrendabele CO₂-reductiemaatregelen te realiseren.

In termen van CO₂-reductie is de verbrede SDE+ voor de industrie het werkpaard van het Klimaatakkoord; het is bij uitstek het instrument dat de Nederlandse industrie in staat stelt om sneller te verduurzamen dan in andere landen terwijl de internationale concurrentiepositie behouden blijft. Daarom zijn de keuzes bij het ontwerp van de verbrede SDE+ ook zo belangrijk. Het dient de juiste opties te stimuleren, het moet passend zijn op de diversiteit aan uitgangssituaties bij bedrijven en de aanvragen dienen qua proces aan te sluiten op het besluitvormingsproces zoals bedrijven dat bij investeringsprojecten hanteren.

Hieronder onze waardering van uw brief. We zijn blij dat u vasthoudt aan de eerste openstelling van de verbrede SDE+ begin 2020. Vanuit de industrie staan er meerdere bedrijven gereed om begin 2020 projecten in te dienen.

1. De brief getuigt ervan dat u op behoedzame wijze invulling geeft aan de verbreding van de SDE+. Die aanpak steunen wij. De SDE+ is immers een instrument dat zich geleidelijk heeft ontwikkeld tot een zeer doeltreffend en doelmatig instrument en het is belangrijk dat verdere verbreding ook op zorgvuldige wijze plaatsvindt. We verwachten dat deze aanpak de goedkeuring van deze verbreding van de SDE+ door Brussel zal vergemakkelijken. We hebben er daarom begrip voor dat de uitbreiding van het aantal CO₂-reductietechnieken geleidelijk plaatsvindt en de categorieën die methodologisch gecompliceerd zijn, pas na 2020 worden toegevoegd. Wel vinden we het van groot belang dat de uitbreiding van het aantal CO₂-reductietechnieken voor de industrie daarna snel zal plaatsvinden. Het is voor bedrijven immers van groot belang om in een vroeg stadium te weten of voor een bepaald type projecten SDE+ kan worden aangevraagd. Zodra daar zekerheid over is, kan de ontwikkeling van de (veelal complexe) projecten voortvarend ter hand worden genomen.
2. We realiseren ons dat er over tal van onderdelen nog keuzes zullen moeten worden gemaakt. Speciaal willen we aandacht vragen voor de marktindices. Bij warmte en stoom in de industrie zal de toepassing van uniforme marktindices ertoe leiden dat veel CO₂-reductie-opties buiten de boot gaan vallen. Uitgangssituaties verschillen van bedrijf tot bedrijf fors. Het ene bedrijf heeft nu een gasketel voor de warmte, een ander een WKK. Het ene bedrijf kent onder het ETS een productbenchmark, het andere bedrijf valt onder de warmtebenchmark. Er is differentiatie in basisbedragen of marktindices nodig om relevante verschillen in uitgangssituatie te ondervangen en dit is, vanwege het feit dat het aantal installaties in de industrie overzichtelijk is, ook uitvoerbaar. Dit past ook binnen de systematiek van de SDE+. De industrie is u graag van dienst met het leveren van informatie ten behoeve van deze differentiatie.
3. De voorwaarden voor de indiening van projecten zijn ook van belang. Bij de SDE+ is het noodzakelijk dat de vergunning verleend moet zijn voordat een SDE+-aanvraag wordt gedaan. Bij een deel van de CO₂-reductieprojecten in de industrie (bijvoorbeeld CCS-projecten) kan het

vergunningstraject lang gaan duren. Bedrijven zullen in het ontwikkelingsproject via engineering etc. al hoge kosten maken, terwijl ze niet weten of ze SDE++ subsidie zullen ontvangen. Daarnaast is het bij de SDE+ noodzakelijk om een installatie binnen een vastgestelde termijn na de beschikking in bedrijf te nemen. Bij projecten die alleen tijdens een geplande onderhoudsstop geïmplementeerd kunnen worden, kan dit betekenen dat een bedrijf nog geen aanvraag kan indienen hoewel het wel graag zekerheid wil hebben omtrent het subsidiabel zijn van het project. Omgekeerd kan het mislopen van een tender betekenen dat de volgende gelegenheid om het project te implementeren zich pas weer na een aantal jaren voordoet. Als deze voorwaarden voor indiening van projecten niet aansluiten op het besluitvormingsproces zoals bedrijven hanteren bij investeringsprojecten, dan kan het aantal projecten dat wordt ingediend gaan tegenvallen. Graag hebben we een constructief overleg met het departement om hierbij tot een modus te komen die voor het besluitvormingsproces van bedrijven en voor EZK en RVO werkbaar is.

4. Bij elektrificatieprojecten of groene waterstofprojecten heeft de wijze waarop de CO₂-uitstoot van extra elektriciteitsgebruik in de berekeningen wordt bepaald, groot effect op de kosteneffectiviteit. We willen er voor pleiten dat de keuzes hierbij zullen aansluiten op de energietransitie. De CO₂-uitstoot van het *toekomstige* elektriciteitspark gaat richting 2030 fors naar beneden en dat zal in de berekening van de CO₂-winst door elektrificatie gereflecteerd moeten worden. En sterker nog, als elektrificatie tot *extra* productie van elektriciteit uit zon en wind leidt, dan is het passend dat de CO₂-uitstoot voor de door de industrie gebruikte elektriciteit op nul wordt gesteld. In het OKA is afgesproken dat de elektriciteitssector en de industrie hiervoor met een voorstel zullen komen. De invulling van deze afspraak pakken we graag samen met uw ministerie op.
5. Verder willen we aandacht vragen voor de wijze waarop in de regeling zal worden omgegaan met onrendabele projecten die uniek zijn. Deze zijn in alle industrietakken te vinden zowel bij diegenen met een grote als met een kleine CO₂-uitstoot. Bij unieke projecten is het niet of nauwelijks mogelijk om basisbedragen te bepalen; er is immers maar één plek waar het project kan worden toegepast. Een “open boek” benadering kan daarbij uitkomst bieden. We zullen met elkaar moeten bepalen wanneer een project uniek is en wanneer niet. We bieden aan om in overleg na te gaan hoe hier invulling aan kan worden gegeven.
6. U geeft aan dat er complicaties zijn bij het meenemen van energiebesparing onder de SDE+. Wij onderkennen de door u genoemde complicaties. We willen met u in overleg om na te gaan hoe we met deze complicaties om zullen gaan, c.q. op welke wijze ervoor kan worden gezorgd dat onrendabele en innovatieve energiebesparingsopties met andere instrumenten gefaciliteerd kunnen worden.
7. Eerder hebben we al aangegeven dat het SDE+-budget groot genoeg moet zijn om de doelen voor de industrie te halen. Alle keuzes over de implementatie van de verbrede SDE+ zullen effect hebben op het benodigde budget. Het is immers van grote invloed op het aantal en soort van de aanvragen vanuit de industrie en de CO₂-reductie die dat gaat opleveren. Mochten bepaald goedkopere CO₂-reductieprojecten niet gerealiseerd kunnen worden doordat de regeling niet zou aansluiten, dan zullen daar projecten met hogere kosten per ton CO₂ voor in de plaats komen. Mede hierom wensen we met u dialoog over de SDE+-gelden voor de industrie te blijven voeren.

8. Zoals aangegeven zijn de keuzes omtrent de vormgeving van de verbrede SDE+ doorslaggevend voor het succes van de regeling. Hopelijk worden de keuzes zo genomen, dat de verbrede SDE+ enerzijds het comfort biedt dat bedrijven wensen en nodig hebben om investeringen rendabel te krijgen en anderzijds uitnodigt tot gezonde concurrentie op prijs voor de beste kosteneffectiviteit. Het zou goed zijn als de eerste call in 2020 meteen een succes is.

We blijven graag betrokken en diverse bedrijven bieden aan informatie te delen over concrete projecten die zij voor ogen hebben. Daarnaast gaan wij graag op korte termijn met ambtenaren van uw departement in (verder) gesprek om de vragen en opmerkingen uit deze brief om te zetten in oplossingen.

Van: 10.2.e <10.2.e@tatasteel.com>
Datum: 24 januari 2018 om 16:43:11 CET
Aan: "10.2.e@minez.nl" <10.2.e@minez.nl>
Kopie: 10.2.e@minez.nl <10.2.e@minez.nl>
Onderwerp: T.a.v. de minister: Tata Steel

Geachte heer Wiebes,

Na ons prettige kennismakingsgesprek hebben er al meerdere vervolgstappen plaatsgevonden in nauwe samenwerking met Maarten Camps en zijn team. Ik begreep dat u ook een goed gesprek heeft gehad met 10.2.e van Dow Chemicals, waar ook gesproken is over de mogelijke samenwerking tussen de chemie- en staalsector om substantiële CO2-reductie te realiseren. Samen met uw ministerie en Dow Chemicals zijn wij goede stappen aan het maken om de business case van de industriële symbiose tussen de chemie- en staalsector uit te werken. Ik hoop u daar later in dit jaar ook persoonlijk verder over bij te praten, mogelijk in combinatie met een bezoek aan onze site in IJmuiden waar ook Dow bij zou kunnen aansluiten. Met uw achtergrond als werktuigbouwkundige ben ik er van overtuigd dat u zich in het walhalla van de techniek zult wanen en wij kunnen u dan ook in de praktijk onze toekomstplannen tonen. Het zou fantastisch zijn als bedrijfsleven en overheid tezamen een weg kunnen vinden waarin de duurzaamheidsdoelstellingen behaald worden, maar ook de nationale industrie concurrerend en beschermt blijft in de toekomst.

Een onderdeel daarvan is het beschermen van een level playing field en eerlijke handelsvoorwaarden. Naar aanleiding van ons gesprek wil ik u er toch nog graag op attenderen dat Tata Steel, ondanks de status van 'best performer' in het bestaande ETS-systeem, nog steeds rechten tekort komt. Voor de resterende periode 2017-2020 betekent dit concreet een tekort van 7,8 miljoen ETS-rechten, wat gelijk staat aan een bedrag van € 58,5 miljoen extra concurrentienadeel. Daar komt nog bij het voornemen om een CO2-belasting in te voeren voor de energiesector zoals beschreven in het

Regeerakkoord. Wij bekijken dit met enige zorg. Een mogelijke weeffout waarin ook de elektriciteitsopwekking door hergebruik van procesgassen belast zou gaan worden zou in ons geval tot substantieel hogere kosten gaan leiden, aangezien wij al voor een groot gedeelte (bijna 50%) onze eigen energie opwekken uit onze procesgassen in samenwerking met de Nuon centrale net buiten onze poort. Met een oplopende CO2-prijs van 18 euro per ton in 2020 tot 43 euro per ton in 2030 zullen wij in die periode nog een extra concurrentienadeel van 60 – 210 miljoen euro per jaar te verwerken krijgen. In het Regeerakkoord staat dat de CO2-prijs enkel voor de energiesector gaat gelden, maar zoals hierboven geschetst zal dit door onze constructie met de Nuon ook ons nadelig raken. Bovendien is dit niet alleen buiten Europa, maar ook binnen Europa een nationale kop op voorgenomen beleid. Zoals u begrijpt zijn deze onbedoelde neveneffecten van dermate grote omvang dat zij de bijl zetten aan de wortel van ons verdienvermogen. Ik wil u via deze mail verzoeken het concurrentievermogen van de Nederlandse staalindustrie te beschermen en als wereldwijd koploper op het gebied van verduurzaming niet extra te belasten door een juiste compensatie van ETS-rechten, en de emissies, ontstaan door de inzet van restgassen van het staalbedrijf, vrij te stellen van CO2-belasting.

Voorts was er nog een openstaand punt na ons gesprek. U had het verzoek voor een overzicht van de activiteiten van het staalbedrijf in uw geboortjaar 1963 ten opzichte van de actuele cijfers. Bijgaand stuur ik u een overzicht van de kerngegevens van de 'Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken N.V. ', boekjaar 1963. Zoals u ziet zijn er verschillende substantiële veranderingen in productie en configuratie ten opzichte van 2017, ik hoop samen met u deze lijn naar 2050 door te kunnen trekken en de Nederlandse staalindustrie een duurzame toekomst in te geleiden.

Ik zou het bijzonder op prijs stellen u binnenkort te mogen ontvangen in IJmuiden. Voor nadere afstemming hierover ben ik altijd beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

*****

This transmission is confidential and must not be used or disclosed by anyone other than the intended recipient. Neither Tata Steel Europe Limited nor any of its subsidiaries can accept any responsibility for any use or misuse of the transmission by anyone.

For address and company registration details of certain entities within the Tata Steel Europe group of companies, please visit <http://www.tatasteeleurope.com/entities>

*****

Jaaroverzicht 1963

Date: 19 januari 2018
Subject: Bijzonderheden 1963 'Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken N.V. '
To: Z.E. ir. E.D. Wiebes MBA, de minister van Economische Zaken en Klimaat

Pages: 2

Bijzonderheden

1 januari	De prijs van de koffie wordt verhoogd van fl. 0,05 cent tot fl. 0,10 cent
7 januari	Het Hoogovens Schaaktoernooi bestaat 25 jaar
22 januari	Beide Wenckebachfondsen keren in verband met de strenge winter fl. 35,- uit aan het personeel
18 februari	Oxystaalfabriek 1 begint aan het tweeconverterbedrijf
22 februari	Kooksbatterij 8 wordt in bedrijf gesteld
29 maart	Hoogovens maakt 25 jaar staal
1 april	Het Pensioenfonds Arbeiders bestaat 25 jaar
12 mei	Cemij neemt de zevende cementmolen in gebruik
30 mei	De Sinterfabriek neemt Sinterband-3 in gebruik
30 augustus	Zuurstoffabriek 2 wordt in bedrijf genomen
2 september	Bezoek van Z.K.H. Prins Azod (Iran) aan de Hoogovens in IJmuiden
26 september	Naast de beampten krijgen nu ook alle arbeiders een personeelsnummer, bestaand uit 6 cijfers, toegewezen
1 oktober	Blokwalsenrij-2 wordt in bedrijf gesteld
7 november	Het nieuwe embleem met de zeester wordt ingevoerd
30 december	Een nieuwe Dolomietsteenfabriek wordt gebouwd

In vogelvlucht

Aan de Nederlandse kust, daar waar het Noordzeekanaal in open zee uitmondt, werken in 1963 vier ondernemingen tezamen.

1. Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken N.V. (Hoogovens)
2. N.V. Maatschappij tot Exploitatie van Kooksovangassen (Mekog)
3. Cementfabriek-IJmuiden (Cemij) N.V.
4. Breedband N.V.

Hoogovens wordt in 1918 opgericht door een groep vooraanstaande ondernemers in samenwerking met de Staat en de stad Amsterdam. Het aandelenkapitaal is overwegend in particuliere handen. De onderneming produceert ruwijzer, staal, dikke platen, gietijzeren buizen, gemeentegas en een aantal bijproducten.

Hoogovens en de aangesloten bedrijven Mekog, Cemij en Breedband worden als groep aangeduid met: HOOGOVS IJMUIDEN. De groep werkt in vele opzichten als één bedrijf onder leiding van de directie van Hoogovens. Voor het personeel van de vier vennootschappen (in totaal ca. 16.000 mensen) gelden dezelfde arbeidsvoorwaarden en sociale voorzieningen.

Geplande uitbreidingen in 1963 omvatten de bouw van een tweede blokwalserij, die behalve plakken voor de bestaand walserijen ook 'stangen' voor de vervaardiging van niet-platte walserijproducten zal fabriceren. Daartoe zullen kaliber-walserijen, te weten een continu-knuppelwalserij en een staaf- en betonstaalwalserij gebouwd gaan worden. Thans in 1963 worden er al verschillende bijproducten van het staalproces verwerkt en hergebruikt. Een groot deel van het gereinigde kooksofengas wordt, gemengd met verschillende andere in het bedrijf vrijkomende gassen, als gemeentegas aangeleverd aan een groot deel van Noord-Holland. Het overige deel wordt geleverd aan Mekog als grondstof voor de ammoniakfabricage, op basis waarvan kunstmeststoffen gemaakt worden. Ook worden er al grote hoeveelheden gassen geleverd aan de nabijgelegen provinciale energiecentrale, die op zijn beurt weer energie aan Hoogovens levert. Een deel van de in de hoogovens geproduceerde slak dient als grondstof voor hoogovencement (Cemij).

Productieschema

1963

<u>Aantal medewerkers:</u>	16.000
Waarvan	359 Italianen
	70 Spanjaarden

Jaarverbruik van de belangrijkste grondstoffen:

Erts	2.550.000 ton
Kolen	1.140.000 ton
Schrot	765.000 ton

Jaarproductie

Ruwijzer	1.600.000 ton
Ruwstaal	1.800.000 ton

Productie per medewerker per jaar:

1963 **112,5 ton**

Productieschema

2017

<u>Aantal medewerkers:</u>	11.893
Waarvan	9.021 in IJmuiden
	En tientallen verschillende nationaliteiten

Jaarverbruik van belangrijkste grondstoffen:

Erts	9.500.000 ton
Kolen	4.100.000 ton
Schrot	1.500.000 ton

Jaarproductie

Ruwijzer	6.922.000 ton
Ruwstaal	7.300.000 ton

2017 **613,81 ton**

Van: 10.2.e 10.2.e @tatasteelurope.com>

Verzonden: dinsdag 27 november 2018 18:05

Aan: Camps, drs. M.R.P.M. (Maarten) <10.2.e @minez.nl>

CC: Pappie, drs. D. (David) <10.2.e @minez.nl>; Gaastra, mr. A.F. (Sandor) 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: Rapport 10.2.g

Beste Maarten,

Eind vorige week heeft 10.2.g een rapport gepubliceerd over het effect van het invoeren van een minimum CO2-prijs voor de industrie: 10.2.g

Naar onze mening bevat dit rapport een aantal tekortkomingen met name waar het gaat om de staalindustrie. Ik wil jullie graag wijzen op deze tekortkomingen.

- Het rapport gaat uit van een emissie van TSIJ in 2017 van 7 Mton. Hierbij wordt wederom de bekende fout gemaakt. De genoemde emissie betreft de emissie zoals geregistreerd in het emissieregister (directe schoorsteenemissie). Het houdt geen rekening met de emissie die ontstaat bij de verbranding van hoogovengas in de elektriciteitscentrales van Nuon. In 2017 bedroegen deze 5,5 Mton CO2. Deze emissies zijn een direct gevolg van de productie van staal. Met het gas wordt door Nuon elektriciteit gemaakt dat weer door ons wordt gebruikt in de bedrijfsprocessen. Per eenheid elektriciteit is de CO2-uitstoot in de hoogovengascentrales vele malen hoger dan in een aardgas gestookte centrale. Het hoogovengas bevat al grote hoeveelheden CO2 die wel bijdragen aan de emissie maar geen energie leveren voor de productie van elektriciteit. Dit als illustratie van het feit dat de emissies staal gerelateerd zijn, niet elektriciteit gerelateerd.
- Als ook de kosten van deze CO2 wordt meegenomen bedragen de kosten voor TSIJ geen 63 miljoen/jaar maar 120 miljoen/jaar. De impact op onze winst (boekjaar 2016/17) is dan niet de genoemde 30% maar 57%. Dit terwijl 2016/17 een van de beste jaren in onze recente geschiedenis zijn geweest.
- Er wordt gesteld dat de concurrentiepositie van de industrie niet wordt aangetast omdat ook andere landen in onze directe omgeving de CO2 kosten voor industrie kunstmatig zullen verhogen. Dit gaat voorbij aan de werkelijkheid. Staal is een mondiaal product waarvan slecht 10% wordt geproduceerd in Europa. De prijsvorming van onze producten is mondiaal en niet regionaal. Het invoeren van heffingen in de ons omringende landen zal geen invloed uitoefenen op de staalprijzen. Wij kunnen daardoor de extra kosten niet doorberekenen aan onze klanten.
- Er wordt gesteld dat de kosten voor energie in Nederland relatief laag zijn ten opzicht van onze directe buurlanden. Hiervoor geldt eveneens dat de staalprijzen mondiaal worden bepaald, niet regionaal. Daarnaast is de CO2-uitstoot voor een

staalbedrijf niet gerelateerd aan haar energieverbruik in de vorm van elektriciteit en aardgas. De CO2 uitstoot wordt in zeer belangrijke mate bepaald (>90%) door het gebruik van kolen en dolomiet als grondstoffen in het productieproces. De prijzen voor kolen en dolomiet zijn zeker niet lager dan de prijzen in de ons omringende landen. Het ontlenen van betaalcapaciteit voor extra CO2 kosten aan de elektriciteits- en gasprijzen raakt hierdoor kant nog wal.

- In het rapport wordt gesteld dat in Engeland / VK een CO2-minimumprijs voor de industrie is ingevoerd. Vanuit ons bedrijf kennen wij de situatie van de staalindustrie in het Verenigd Koninkrijk. Ik kan verzekeren dat er geen CO2-minimumprijs is voor de staalindustrie in het VK. Er is in het VK een CO2-minimumprijs voor de elektriciteitssector. Er wordt geen CO2-minimumprijs geheven voor CO2 ontstaan bij de productie van elektriciteit uit hoogovensgas. Sterker nog, als de staalindustrie elektriciteit koopt op de reguliere markt dan wordt de staalindustrie gecompenseerd voor de impact van de CO2-heffing op de prijs van elektriciteit.

Kortom, het rapport van 10.2.g geeft een sterk vertekend beeld van de werkelijkheid. Ik zou je dan ook vriendelijk willen verzoeken voluit stelling te nemen tegen de conclusies van rapport.

Hartelijke groet,

10.2.e

Met vriendelijke groet / Kind regards,

10.2.e

10.2.e.

10.2.e.

Tata Steel

T: +31 (0) 10.2.e

E: 10.2.e @tatasteelurope.com **PLEASE NOTE MY NEW EMAIL ADDRESS**

www.tatasteelurope.com

*****

This transmission is confidential and must not be used or disclosed by anyone other than the intended recipient. Neither Tata Steel Europe Limited nor any of its subsidiaries can accept any responsibility for any use or misuse of the transmission by anyone.

For address and company registration details of certain entities within the Tata Steel Europe group of

companies, please visit <http://www.tatasteeleurope.com/entities>

*****

buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

Van: 10.2.e 10.2.e @vnoncw-mkb.nl>

Verzonden: donderdag 13 december 2018 11:29

Aan: 10.2.e <10.2.e @minez.nl>

CC: 10.2.e @vemw.nl>; 10.2.e @vnci.nl>; 10.2.e @vno-ncw.nl>; 10.2.e @vnoncw-mkb.nl>

Onderwerp: FW: Industrie-Klimaatakkoord.pptx

Beste 10.2.e

Hierbij een verbeterde tekst voor de paragraaf over groei en nieuwe toetreders. De bestaande tekst is voor ons niet acceptabel, omdat deze lijkt te impliceren dat extra productiegroei tot nieuwe maatregelen moet leiden. Dat impliceert een sector-volumetarget en daarmee gaat NL op slot. Wij vinden het essentieel dat onderstaande tekst wordt opgenomen in de paragraaf over groei en nieuwe toetreding.

“De indicatieve reductieopgave betreft een reductie in 2030 ten opzichte van de geraamde CO2-uitstoot in 2030 in het basispad van PBL. Dit basispad veronderstelt een economische groei van 1,75 % per jaar, een productiegroei van de industrie van ...%, en de verwerking van bestaand beleid. Bij een hogere industriële productiegroei of meer productie door nieuwe toetreding komen de nu geraamde resterende emissies in 2030 hoger uit dan in het basispad. Hierop wordt in dit industrie-klimaatakkoord niet gestuurd. De hierdoor hogere CO2-uitstoot in 2030 impliceert louter een opwaartse correctie van het basispad van PBL en een hoger startpunt voor de indicatieve reductieopgave. De bedrijven committeren zich in hun reductieplannen voorwaardelijk aan een hogere CO2-efficiëntie (CO2 volume per eenheid product) en worden in hun productiegroei op bedrijfs- noch sectorniveau belemmerd. Dit geldt ook voor (de gevolgen van) nieuwe toetreding.”

Met vriendelijke groet, 10.2.e

buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

Van: 10.2.e <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>

Datum: 6 december 2018 om 10:00:56 CET

Aan: 10.2.e <[redacted]@minez.nl> 10.2.e <[redacted]@minez.nl>

Kopie: 10.2.e <[redacted]> 10.2.e <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>

Onderwerp: FW: 181205 Financiering eventueel benodigde extra middelen SDE

10.2.e, zie bijgaand memo. Spreekt voor zich. Ook inhoud van onderstaande mail.

Gr 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 6 december 2018 08:00

Aan: 10.2.e <[redacted]@vno-ncw.nl>; 10.2.e <[redacted]@vemw.nl>; 10.2.e <[redacted]@vncl.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; 10.2.e <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>

Onderwerp: 181205 Financiering eventueel benodigde extra middelen SDE

Zie bijgaand korte memo over de financiering van evt extra middelen SDE voor industrie.

Conclusies:

- dit kan structureel volledig uit de vrijvallende middelen voor de SDE na 2030 worden gefinancierd. Zie grafiek in bijlage.
- er zijn hooguit nog wat "incidentele kasproblemen" rond het jaar 2030, maar dat is altijd oplosbaar met bedrijven in de liquiditeit als zij de meerjarige subsidietoezegging maar hebben, en er is een zg begrotingsreserve aan onderuitputting SDE
- de veilingopbrengsten hebben daarnaast substantiële in te zetten omvang.
- Ergo, de ODE kan blijven wat deze is, en 50/50. Een herziening daarvan moet worden uitgesloten, is ook niet aangekondigd in Kabinetsappreciatie, en geeft de industrie reden tot onzekerheid, zeker gelet op het labiele Nlse politieke klimaat

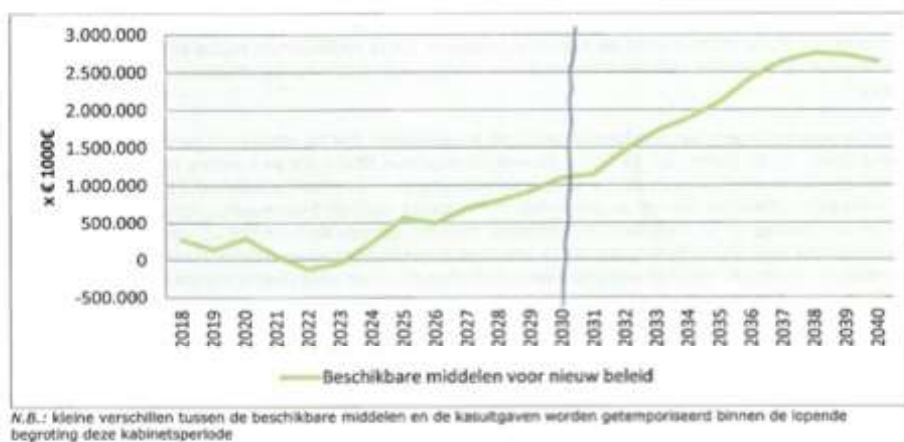
Gr 10.2.e

Financiering eventueel benodigde extra middelen SDE+

De verbrede SDE+-regeling is het werkpaard om de CO₂-reductie in de praktijk te realiseren en de overall doelstelling van 49% CO₂ uitstootreductie op een zo kostenefficiënt mogelijke wijze te bereiken. Hiervoor wordt mogelijk dat via de SDE+-regeling niet alleen scope 1, maar ook scope 2 (en 3) maatregelen voor subsidie in aanmerking komen.

Op voorhand is niet duidelijk dat tijdig voldaan kan zijn aan alle voorwaarden die in de plannen zullen worden gesteld. Ook zal veel afhangen van de kostenreductie die over tijd kan worden gerealiseerd enerzijds door inzet van de Klimaatenvolp, anderzijds door de grootscheepse uitrol met behulp van de verbrede SDE+-regeling. Ten slotte zijn er onzekerheden met betrekking tot de ontwikkeling van de ETS-prijs en de (wereld)economie. Gezien al deze variabelen kan op enig moment kan blijken dat de indicatief beschikbare middelen voor de industrie in de verbrede SDE+-regeling niet voldoende zijn om de gestelde (sector)doelen in beeld te houden. Het is mogelijk dat daar vervolgens de conclusie uit wordt getrokken dat er meer middelen beschikbaar moeten komen in de SDE+-regeling voor de industrie. Op dat moment komt de vraag op hoe deze extra middelen gefinancierd kunnen worden. Hieronder wordt daar een aantal mogelijkheden voor aangedragen:

1. Een belangrijk deel van de middelen in de (bestaande) SDE+-regeling is reeds 'juridisch verplicht'. Onderstaande grafiek laat zien hoe middelen door de jaren heen beschikbaar komen voor nieuw beleid. Daaruit blijkt dat met name na 2030 de beschikbare middelen verder oplopen. Ook is er de zgn 'interne begrotingsreserve duurzame energie'. Deze is ingesteld om kasmiddelen die in een bepaald jaar niet tot uitbetaling zijn gekomen, beschikbaar te houden voor latere jaren. De afgelopen jaren is reeds een deel van de beschikbare middelen niet tot uitbetaling gekomen door vertraging, uitval van projecten of tegenvallende productie van duurzame energie. In totaal zat er eind 2017 zo'n 1,8 mld euro in de begrotingsreserve. Ook is duidelijk dat bijvoorbeeld in 2018 er sprake was van onderbesteding. Deze begrotingsreserve kan in de periode na 2022 aan de beschikbare middelen worden toegevoegd. Dit kan bijvoorbeeld door 10 jaar lang een bedrag van 200 à 250 mln toe te voegen aan de in de onderstaande grafiek zichtbare ruimte voor nieuw beleid. De vrijvallende kasruimte na 2030 laat zien dat er ruim voldoende middelen in de verbrede SDE+-regeling beschikbaar zijn voor een grotere behoefte daaraan voor subsidies voor de industrie. De overheid kan dus de extra SDE toezeggen zonder de structurele omvang daarvan ad 3,4 mld te moeten verhogen.

2. Onderdeel van de programmatische aanpak voor de industrie in het af te sluiten Klimaatakkoord is dat er een CO₂-gerelateerde malus zal worden geïntroduceerd voor ondernemingen die zich verwijtbaar niet aan hun eigen CO₂-reductieplan houden. De verwachting is uiteraard dat van deze malus een dusdanig afschrikwekkend effect uit zal

gaan dat er van verwijtbare niet-nakoming niet of nauwelijks sprake zal zijn. Voor zover er desondanks sprake is van een opbrengst van de malus kunnen deze middelen (na afloop van de periode van 5 jaar dat deze beschikbaar blijven voor het desbetreffende bedrijf) worden toegevoegd aan de SDE+-regeling en worden opgeteld bij de indicatieve beschikbare ruimte voor de industrie.

3. Jaarlijks betalen de ETS-bedrijven via de ETS-veilingen een substantieel bedrag dat op dit moment in de schatkist vloeit. In 2017 zijn er zo'n 27 mln rechten geveild met een totale opbrengst van 190 mln. In 2018 was de ETS-prijs gemiddeld bijna een factor 3 hoger dan in 2017. De ETS-veilingen hebben in 2018 dan ook 450 mln opgeleverd. De raming voor de komende jaren zijn lager, omdat het aantal rechten dat wordt geveild wordt verminderd. Voor 2019 tot en met 2023 wordt daarom gerekend op een **opbrengst van 300 mln euro per jaar**. Echter, de ontwikkeling van de ETS-prijs is hier uiteraard een zeer bepalende factor. Loopt deze verder op – zoals onlangs door PBL geprognostiseerd – dan zal de opbrengst de komende jaren ook navenant stijgen. Mogelijk moet worden gemaakt dat deze bijdrage van de industrie zo nodig ook kan worden toegevoegd aan de SDE+-regeling. Dit moet vervolgens worden opgeteld bij de indicatieve beschikbare ruimte voor de industrie.
4. De huidige ODE hoeft bij aanwending van bovenstaande bronnen niet worden verhoogd en de in het Regeerakkoord vastgelegde en verwerkte verdeling van lasten daarvan over burgers en bedrijven (50/50) blijft in tact. Van een herziening van de ODE-heffing dient het kabinet af te zien.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e | 10.2.e
Cc: 10.2.e | 10.2.e
Onderwerp: Fwd: Recycling restgassen
Datum: dinsdag 1 mei 2018 10:23:03
Bijlagen: [Brief EZK Camps CO2 beprijzing.pdf](#)
[ATT00001.htm](#)

10.2.e
Buiten reikwijdte 10.2.e Buiten reikwijdte
10.2.e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e <10.2.e @tatasteeleurope.com>
Datum: 30 april 2018 om 16:47:46 CEST
Aan: 10.2.e <10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Recycling restgassen

Beste 10.2.e

Het was goed je vorige week te zien bij Industrietafel vorige week. Helaas hebben we niet de gelegenheid gehad om kort bij te praten, ik hoop dat het een volgende keer gaat lukken om elkaar te spreken.

Via deze mail kom ik graag nog eens terug op mijn brief van 29 november 2017 (bijgesloten), waarin ik jouw aandacht heb gevraagd voor het risico van een onbedoelde CO2-belasting op gerecyclede restgassen uit ons hoogovenproces. Tata Steel Nederland levert jaarlijks de helft van haar restgassen (10.1.e petajoule) aan de Nuon centrale, gelegen naast het terrein van Tata Steel in IJmuiden. Deze restgassen – of productieassen- worden omgezet in elektriciteit. Dit levert 10.1.e TWh aan energie op, die weer teruggestuurd wordt naar Tata Steel en gebruikt wordt in het productieproces.

Door het leveren van restgassen aan Nuon, draagt Tata Steel ook de bijbehorende ETS rechten over. Wanneer CO2 belasting zou worden geheven op de uitstoot na recycling van restgassen, zou deze weer worden doorbelast aan Tata Steel. In dat geval wordt recycling zeer onaantrekkelijk en onrendabel.

Tijdens ons gesprek met de minister heb ik daar aandacht voor gevraagd en de problematiek vervolgens per brief uiteengezet.

Tot op heden is hierover nog geen besluit genomen. Ik zou heel graag willen weten wat de stand van zaken is en of energie - die verkregen wordt door recycling van restgassen, en daarmee een besparing oplevert op de inzet van primaire grondstoffen zoals gas- wordt uitgezonderd van een CO2-belasting.

Hartelijke groet,

10.2.e

*****

This transmission is confidential and must not be used or disclosed by anyone other than the intended recipient. Neither Tata Steel Europe Limited nor any of its subsidiaries can accept any responsibility for any use or misuse of the transmission by anyone.

For address and company registration details of certain entities within the Tata Steel Europe group of companies, please visit <http://www.tatasteeleurope.com/entities>

*****

Ministerie van Economische Zaken en
Klimaat
T.a.v. de Secretaris-Generaal
de heer 10.2.e
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Datum: 29 november 2017
Onderwerp: CO2 beprijzing
Our reference

Geachte heer 10.2.e

In het regeerakkoord is afgesproken om vanaf 2020 een minimum prijs in te voeren voor CO2-uitstoot in de energie-industrie. Het gaat om 18 euro per ton CO2 vanaf 2020, oplopend naar 43 euro per ton in 2030.

Er bestaan nog veel onduidelijkheden over de reikwijdte en de gevolgen van deze afspraak. Het is bij deze zeer algemeen gestelde maatregel bijvoorbeeld nog volstrekt onduidelijk wat er gebeurt met heffingen op energie, die wordt gewonnen uit gerecyclede restgassen van andere bedrijven.

Tata Steel Nederland levert jaarlijks de helft van haar restgassen (10.1 c petajoule) aan de Nuon centrale, gelegen naast het terrein van Tata Steel in IJmuiden. Deze restgassen – of productieassen- worden omgezet in elektriciteit. Dit levert 10.1 c TWh aan energie op, die weer teruggestuurd wordt naar Tata Steel en gebruikt wordt in het productieproces.

Nuon hoeft voor de opwekking van deze 10.1 c TWh aan energie geen (nieuw) gas te gebruiken. De inzet van deze restgassen verlaagt de inzet van grondstoffen, hetgeen een milieu- en klimaatvoordeel oplevert. De met gerecyclede gasen gemaakte elektriciteit wordt niet geproduceerd voor de markt.

Zodoende worden productieassen omgezet in energie en weer in het eigen staalproces ingezet.

Door het leveren van restgassen aan Nuon, draagt Tata Steel ook de bijbehorende ETS rechten over. Wanneer CO2 belasting zou worden geheven op de uitstoot na recycling van restgassen, zou deze weer worden doorbelast aan Tata Steel. In dat geval wordt recycling zeer onaantrekkelijk en onrendabel. Op termijn worden op die manier bedrijven die procesassen gewoon uitstoten in plaats van hergebruiken, financieel bevoordeeld ten opzichte van bedrijven die wél hergebruiken.

Bij totale kosten van 18 euro per ton ontstaat al een kostenpost van 60 miljoen euro. Zodra de belasting verder stijgt richting 43 euro, wordt de kostenpost nog vele malen groter. Deze loopt in 2030 op naar 200 miljoen euro.

Hierdoor krijgen wij een enorm concurrentienadeel ten opzichte van landen, zowel binnen de EU als daarbuiten. Het enige land in de EU met een carbon tax is het Verenigd Koninkrijk en ook deze raakt de staalbedrijven niet. Buiten de EU wordt een dergelijke belasting al helemaal niet toegepast.

U zult begrijpen dat wij als best performer niet gestraft willen worden met een dergelijk concurrentienadeel.

Bij deze verzoek ik u dan ook ervoor zorg te dragen dat geen onbedoelde neveneffecten van het regeerakkoord ontstaan, die de bijl zetten aan de wortel van ons verdienvermogen, en de emissies, ontstaan door de inzet van restgassen van het staalbedrijf, vrij te stellen van CO2-belasting.

Met vriendelijke groet

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Tata Steel Nederland

Cc: de heer 10.2.e
De heer 10.2.e